

**AKCENAT PRISVOJNIH PRIDEVA NA
-OV (-EV), -IN I REČI KOJE SE OD NJIH
IZVODE DODAVANJEM IMENIČKIH,
ODNOSNO PRIDJEVSKIH SUFIKSA**

STANIMIR RAKIĆ

Pedagoška akademija Beograd

UDK 808.61/62—23

Izvorni naučni rad

Primljen: 15. januara 1990.

Prihvaćen: 9. aprila 1990.

U prvom delu ovog članka* analizira se akcenat prisvojnih prideva izvedenih sufiksima *-ov (-ev)*, *-in*, a u drugom i trećem delu akcenat reči koje se izводе od tih prisvojnih prideva dodavanjem imeničkih, odnosno pridjevskih sufiksa. Naša je teza da pomenuti prisvojni pridevi pripadaju posebnom leksičkom sloju koji sprečava prenošenje akcenta prema kraju reči u sufiksnoj tvorbi reči. Ova teza, ukoliko se potvrdi, mogla bi da bude vrlo značajna za izgradnju leksičke fonologije¹ srpskohrvatskog jezika.

U postojećim gramatikama sh. jezika (Maretić 1963, Stevanović 1981, Babić 1986) obično se tvrdi da prisvojni pridevi izvedeni sufiksima *-ov (-ev)*, *-in* čuvaju akcenat osnovne reči. Ovo zapažanje je u osnovi tačno, ali i nedovoljno precizno jer ne kaže na koji oblik osnovne reči se misli. Tu nepreciznost je otklonio Vukušić (1984) primećujući da je akcenat prisvojnih prideva jednak akcentu gen. jednine.² On navodi sledeće primere:

- (1) *bádem* — *bádem*a; *bádem*ov, *ânde*o — *ânde*la; *ânde*lov, *mâti* — *mâte*re; *mâte*rin, *Pòdgor*ac — *Pòdgor*ca; *Pòdgor*čev, *Hrvát* — *Hrvát*a; *Hrvát*ov, *gospòdār* — *gospodára*; *gospodárev*.

Ono što ovde treba primetiti jeste to da pravilo, koje je Vukušić uočio, ne važi samo za zapadni dijalekt štokavskog narečja, o kojem on piše, nego i za standardni jezik. Svi primeri (1) glase isto i u standardnom jeziku. Pravilo koje je dao Vukušić može se potkrepiti i sledećim primerima:

*) Srdačno zahvaljujem prof. Okuki na dragocenim komentarima prvobitne verzije ovoga članka.

¹ Prema teoriji leksičke fonologije leksikon je podeljen na slojeve koji čine domen za pojedina fonološka pravila (v. Mohanan 1981, Kiparsy 1982).

² Prema spisku primera koji daje čini se da je Babić (1986) imao na umu isto pravilo (str. 343). Njegovo izlaganje je, međutim, komplikovano činjenicom da on uzima u obzir i kvantitativne alternacije koje u ovom slučaju nisu bitne. Za akcenat prisvojnih prideva na *-ov (-ev)*, *-in* značajna su i istraživanja Nikolića (1957, 1960, 1969) koji je utvrdio da se u severnijim novoštokavskim govorima često javlja dužina sufiksa *-ov (-ev)*, *-in* i predložio odgovarajuću izmenu pravopisne norme.

- (2a) *djěd — djěda — djědov*
bàzag — bàzga — bàzgov
lăbūd — lăbūda — lăbūdov
vūk — vūka — vūkov
čīčak — čīčka — čīčkov
būkva — būkve — būkov

králj — králja — králjev
bōb — bōba — bōbov
pjěšāk — pješāka — pješákov
ugljěnik — ugljenika — ugljenikov
*svjědok — svjedōka — svjedōkov*³

U (2a) akcenat nominativa i genitiva jednine je isti, pa isti akcenat ima i pridev izveden sa *-ov (-ev)*. U (2b) akcenat nominativa i genitiva se razlikuju, pa prisvojni pridev ima isti akcenat kao i genitiv jednine. Svi oblici u (2) su standardni (v. *Rečnik* djevu Matica i *Rječnik* Deanovića i Jerneja 1982). Zaključujemo da Vukašićevo pravilo važi i za standardni sh. jezik. Ovo važno pravilo formulišemo na sledeći način:

- (3) Prisvojni pridevi izvedeni sufiksima *-ov (-ev)*, *-in* imaju isti akcenat kao i genitiv jednine osnovne imenice.

Vukušić (1984) dalje tvrdi da od pravila (3) odstupaju prisvojni pridevi na *-ov (-ev)* koji se tvore od naziva biljaka. Takvi pridevi, prema Vukušićevom drugom pravilu, imaju uzlazni akcenat bez obzira na akcenat osnovne imenice. Ovde su, međutim, relevantna samo dva njegova primera: *smōkva — smōkve: smōkov i tīn — tīna: tīnov*. Prvi navedeni pridev u standardnom jeziku glasi *smōkov*, pa kao izuzetak za tu varijantu ostaje samo drugi pridev — *tīnov*. Na osnovu materijala koji je sakupio Babić (1986) može se tvrditi da pravilo (3) ima vrlo malo izuzetaka — samo tri: *dūb — dūba: dūbov, tīn — tīna: tīnov, bōr — bōra: bōrov*, a da Vukašićevo drugo pravilo nije tačno jer postoje brojni protivprimeri: *jāvorov, jāšenov, līpov, būkov, brēžov, kēštenov, jābukov, bōžūrov, lōvorov* itd. (v. Babić 1986: 343—346). Možemo, dakle, zaključiti da bar u standardnom jeziku pravilo (3) nema onu vrstu sistematskih izuzetaka koje pominje Vukušić, a po svoj prilici i ukupan broj izuzetaka u odnosu na (3) nije veliki.

U prilog pravila (3) mogu se navesti i primeri sledećih alternacija koje su uslovljene akcenatskim dubletima osnovne imenice:

(4a) <i>ōbučar — ōbučārev</i>	(b) <i>obučār — obučārev</i>
<i>vōčār — vōčārev</i>	<i>vōčār — vōčārev</i>
<i>šōfer — šōferov</i>	<i>šōfēr — šoférov</i>
<i>pāroh — pārohov</i>	<i>pārōh — paróhov</i>
<i>pitomac — pitōmčev</i>	<i>pitōmac — pitómčev</i>
<i>Jākov — Jākovljev</i>	<i>Jākōv — Jakòvljev</i>

³ Kao primere svuda dosledno navodimo ijekavske oblike standardnog jezika jer smatramo da su oni u generativnom smislu bazični — ekavski oblici se mogu izvesti iz ijekavskih, a obrnuto ne važi

U (4) pridevi u istom redu se razlikuju u akcentu zbog razlike u akcentu genitiva (npr. *đubučara* — *obučara*). Dubleti tipa (4) se mogu naći kod Matešića (1965) i u *Rečniku* dveju Matica, pa bi se na osnovu toga moglo zaključiti da je uočeno pravilo opšta karakteristika standardnog jezika. U ovom članku mi se nećemo dalje baviti akcentom samih prisvojnih prideva, već želimo da skrenemo pažnju na prirodu akcenta reči koje se od njih izvode.

2. Razmotrimo akcenat imenica izvedenih sa -(a)c. One većinom imaju akcenat na slogu ispred sufiksa:

- (5) *bratac, krevétac, stúpac, dvórac, Baníjac, Azíjac, Srijèmac, júnac, tšè-lac, šampánjac, feudálac, ilegálac, rezánac, crnac, vjèštac, glúmac, gnjú-rac, grádac, jádac, sjevérac, písac, lóvac.*

Postoji dosta izuzetaka od toga pravila, i oni se pretežno izvode iz pridevskih osnova. Navodim neke izvedenice od prisvojnih prideva, npr.:

- (6) *dínamovac, drénovac, jábukovac, isusovac, kànovac, ljèskovac, mǎčeko-vac, Búnjevac, trǎgovac, ljètnikovac, pǎpovac, trǎgovac, mǎlinovac, nǎbe-lovac, rádícèvac, bǎjronovac, skǎjevac, trèšnjèvac, jálovac, Hèrcegovac, Lǎstovac...*

U svim primerima (6) akcenat je kao u osnove. Ova činjenica nagoveštava mogućnost da prisvojni pridevi pripadaju posebnom sloju leksikona. Naime, na osnovu teorije leksičke fonologije, leksikon je podeljen u slojeve koji čine domen za određene vrste fonoloških pravila. Možda prisvojni pridevi pripadaju upravo takvom jednom sloju koji blokira pomeranje akcenta prema kraju reči? Da bi se moglo potvrdno odgovoriti na ovo pitanje potrebno je pokazati da postoje i drugi sufiksi koji se slično ponašaju kao i sufiks -(a)c u (5) i (6).

Potrebno je načiniti pregled ispred kojih sve sufiksa -ov (-ev), -in čuvaju akcenat, a ispred kojih ne. Jedan takav provizoran pregled pruža i sledeći spisak:

- (7) -a (*krāvina* (koža od krave), *kōzina* (koža od koze), *jārina* (vuna od jareta), *ljètina* (plodovi ljeta), *drènjina* (<dríjen, èna):⁴
-ača (*vídovača, dūdovača, jábukovača, krúškovača, trèšnjevača*):⁵

⁴ Izuzetak je *pèrina* (pokrivač od perja) jer je nom. jednine *pèro* sa rastućim akcentom. Izgleda da se *pèrina* izvodi iz zbirne imenice *pèrje* koja joj je po značenju bliža. Imenice sa sufiksom -etina imaju ujednačen akcenat na slogu ispred sufiksa (npr. *jāretina, jǎnjetina, kōzletina, krǐmetina, pīletina, prǎsetina, tēletina*), pa ne spadaju u spisak (7). Sufiks -etina se mora shvatiti kao jedinstven sufiks, i to cikličan (v. dalje belešku 11).

⁵ Imenice *mjèšinār, kōvinār, lèšinār, strvinār* nisu unete u spisak (7) jer sufiks -in u njima nema prisvojno, već augmentativno značenje. U obzir dolazi ovde, možda, jedino *čārinar* (od *čarina*). Sufiks -ov, tj. -ev se javlja ispred -ār jedino u imenici *višnjèvār*, i tu akcenat osnove nije sačuvan.

- (-)anin (Mětkovčanin, Kárlavčanin, Dřbrovčanin, Křřevčanin, Břkov-
čanin, Mřtrovčanin, Běnkovčanin, Křáljevčanin, v. Babić 1986: 211);
- ić (strićević, cärević, řrlović, slabíković, skřorojević, křáljević);⁶
- ik (bđštinik, cārinik, lřškovik, řābukovik, vřšnjevik, řipovik, řlřřivo-
vik);⁷
- ica (ćūrčevica, dřžddevica, řinjevica, cārevica, dizdārevica, vezirovica,
pljěševica);
- ina (dřmovina, mřstovina, ćūrčevina, křčevina, řagōrčevina, dřdovina,
dřđdovina, őčevina);⁸
- (j)anin (Křsovljanin, Břřstovljanin, Bāčevljanin, Dřāgovljanin, Ko-
vāčevljanin, v. Babić 1986: 207);
- ka (řimovka, řrnovka, křsovka, řřřovka, řādićevka, křáljevka, cārevka);⁹
- nik (břdřřvnik, imřvnik, knřřřevnik, trřškřvnik, přkřvnik, řimřvnik,
grřmřvnik, břntřvnik, ćāšřvnik);¹⁰
- na (cārevna, křáljevna);
- o (Křáljevo, Křřovo, Rřgovo, Zvěčevno, řūrjevo, Hāludovo, řārajevo,
v. Barić et al. 1979: 108)
- stvo (dřđđřnřstvo, gāđřnřstvo, pāpřnřstvo, māterřnřstvo, řěřtrřnřstvo, dřě-
řřnřstvo, křālřřvřstvo, grřřvřstvo).

Sufiksi -ka, -čanin, -(j)anin su uvrřćeni u (4) radi potpunosti, mada je njihov značaj za potvrdu naře teze umanjem činjenicom da ti sufiksi pretežno řuvaju akcenat osnove (v. Nikolić 1970).¹¹ Sufiksi -je i -jak nisu

⁶ Javlřaju se i neki sporadićni izuzeci od navedenog pravila (npr. dřždř-
vić, ćvorkřvić, kosřvić, valřvić. Imenica kněřević je takřde izuzetak jer u Pra-
vopisu stoji kněř i kněřa. Izgleda da je ^ posebno nestabilan u izvođenřima
ovoga tipa. Tako Rećnik dvejū Matica beleži dva oblika za prisvojni pridev —
kněřev i kněřev, ali nakon toga daje samo kněřevina, kněřević, kněřevica, kně-
řevřstvo. Imenica sokřlović (od řđkřl, řđkolov) je takřde izuzetak řličnog tipa.

⁷ I ovdje se javlřaju pojedinaćni primeri imenica koje odřtupaju od uoće-
nog pravila (npr. kadrřvik, cerřvik, masřvik, břřřřvik).

⁸ Izuzetak je řārčevina (prema řārac, řārca, řārčev), a slaže se řārčevac
(bot) (v. Pravopis).

⁹ Izuzetak: večera — večerřinka. Moguće je da i ovde duřina vokala pred
sonantom igra neku ulogu u pomeranřu akcenta. Imenice golřbinjak, őřřnjak,
pčēlinjak, mřřvinjak, zēřřnjak nisu navedene jer imaju ujednaćen akcenat. Su-
fiks -řřnjak je, izgleda, jedřnřstven sufiks.

¹⁰ Dřbplet řřnřvnik — řřnřvnik je zabeležen u Pravopisu, a Babić (1986)
beleži pored řřnřvnik — řřnřvnik i dřblete dřřvřvnik — dřřřvřvnik, grřmřvřvnik —
grřmřřvřvnik, trřškřvřvnik — trřškřřvřvnik.

¹¹ Ovde je relevantna razlika između neutralnih i cikličnih sufiksa koja
je uočena već 1968. u monografiji *The Sound Pattern of English* (Chomsky i
Halle), ali je tek nedavno postala jedan od osnovnih teorijskih postulata teori-
je akcenata (v. Hayes 1982). Uprořćeno se ova razlika može opisati na sledeći
naćin: neutralni sufiksi ne menřaju akcenat osnovne reći, a ciklični ga menřaju
uvek na jedan isti naćin. Prema ovoj klasifikaciji sufiksi -ka, -čanin i (j)anin
su neutralni, a sufiksi -etina i řřnjak ciklični. S obzirom da sufiksi -ka, -čanin,

navedeni jer imenice izvedene ovim sufiksima od osnova na -ov i -in imaju ujednažen akcenat bez obzira na akcenat osnove (npr. *bròdovlje*, *stòlovlje*, *gròbòvlje*, *golùbinjāk*, *pàčìnjāk*, *zèčìnjāk*, *zvjèrinjak*). U (7) nema ni primera imenica izvedenih tzv. cikličnim sufiksima jer ti sufiksi dolaze neposredno na osnovu i skoro da nema primera da oni slede prisvojne sufikse -ov (-ev) ili -in. Zabeležili smo kao jedini primer reč *grofòvija* (*gròšov*), i u tom primeru, kako se i moglo očekivati, nije sačuvan akcenat osnove.

U (7) su navedeni samo imenički sufiksi. Ima li i pridevskih sufiksa koji imaju slična svojstva? Ovde dolaze u obzir sufiksi -ovit, -ovljī, -ovljev, -ovski, -ovni i -ovan i njihovi pandani sa -ev koji se u postojećim gramatikama jednoglasno tumače kao jedinstveni sufiksi. Međutim, jedino reči izvedene sufiksom -ovit imaju ujednažen akcenat na drugom slogu od kraja (npr. *grčèvit*, *zmajèvit*, *munjèvit*, *vidòvit*, *brdòvit*, *duhòvit*, *pjeskòvit*, *trnòvit*). Akcenat prideva izveden sa -ovit (-evit) je ujednažen, dok je akcenat prideva izveden sa -it različit (*pònosit*, *izrazit*, *zàkonit*, *ìstinit*, *brème-nit*, *ljùtit*).¹² Ova činjenica jasno ukazuje na to da je -ovit (-evit) jedinstven sufiks, i on se obično tako i shvata (v. i Albin 1971).

Pridevi izvedeni sa -ovljev, -ovljī, -ovni, -ovan, -ovski pretežno čuvaju akcenat osnovne reči:

- (8) -ovljev (*sinovljev*, *mùževljev*, *pùževljev*, *kùmovljev*, *bràtovljev*);
 -ovljī (*mùževljī*, *bikovljī*, *pùževljī*, *sinovljī*, *bràtovljī*, *kòsovljī*);
 -ovni (*bànkòvni*, *dàròvni*, *dùhòvni*, *mòstòvni*, *mìròvni*, *dùšèvni*, *rò-dòvni*, *glàsòvni*, *pòjmòvni*);
 -ovan (*plàčèvan*, *kùčèvan*, *stròjèvan*, *bòjèvan*, *knjìžèvan*, *rèdòvan*, *sli-kòvan*, *grèhòvan*, *djèlòvan*, *gròmòvan*, *mùžèvan*);
 -ovski (*kràljevskī*, *pòpovskī*, *bègovskī*, *gàzdìnskī*, *vračevskī*, *tòpovskī*, *šèfovskī*, *kùmovskī*, *svàtovskī*);

Pridjevi na -ovski čuvaju dosledno akcenat osnove (Babić 1986:368)¹³ i u potpunom su skladu s našom tezom. Pridevi na -ovljev i -ovljī se u gra-

-(j)anin nisu u potpunosti ispitani niti je njihova neutralnost van svake sumnje, umešno je njihovo uključivanje u tabelu (7).

Vredi pomenuti da Nikolić (1970) navodi izuzetke *Kikindānin*, *Kragujèvanin*, *Požarèvljanin*, ali to nisu jedini izuzeci. Prema *Báčvanin*, *Požarèvljanin* koje Nikolić navodi postoje i *Konàvljanin* (< *Kònavli*), *Brúšanin* (< *Brúsje*), *Oràšanin* (< *Oràšje*) i drugi primeri koje on ne navodi. U svim tim primerima, izgleda, presudnu ulogu igra dužina vokala. Ali ima primera u kojima se promena akcenta ne može objasniti ni dužinom vokala (npr. *Dùklja* > *Dùkljanin*). Ovakvi primeri pokazuju da je opravdano sufiks -(j)anin uvršćen u tabelu (7). Slično važi i za sufikse -ka i -(č)anin.

¹² Za akcenat prideva na -it Maretić kaže: »Stalnog akcenatskog pravila za ove pridjeve nema, ako se i vidi u nekih težnja da se drže akcenta temeljne riječi.« (*Gramatika*: 373).

¹³ Pogrešna izgleda ocena Maretića da za akcenat prideva na -ovski »nema stalnog pravila« (str. 378). Akcenti *svatòvskī*, *zmajèvskī* koje on navodi su, izgleda, zastareli.

matikama i rečenicama mahom beleže sa uzlaznim akcentima na drugom slogu od kraja (npr. *sinòvljev, mužèvljev, pužèvljev, mužèvlji, pužèvlji, kòsòvlji*, v. Stefanović, 1981), ali se takvi akcenti danas pretežno osećaju kao zastareli. U tome se slažu skoro svi informanti s kojima sam razgovarao u Beogradu, a slično je izgleda stanje i u zapadnim dijalektima jer i Babić (1986) beleži samo gore navedene akcente (Babić, 1986: 351, 390). Izgleda, dakle, da je već izvršena glasovna promena koja vodi ujedinjavanju dijalekata koji čine osnovicu standardnog jezika u skladu sa sistemom koji se skicira u ovom članku.¹⁴

Kod prideva na *-ovni* ima dosta kolebanja, ali ipak pretežu primeri u kojima se čuva akcenat osnove.¹⁵ U nekim primerima se može zapaziti i uticaj nom. množine (npr. *vjèkòvni* — *vjèk*, *vjèkovi*, *činòvni* — *čin*, *čino-vi*, *likòvni* — *lik*, *likovi*). Slična situacija je i sa pridevima na *-ovan*, mada kod tih prideva ima relativno manje izuzetaka.¹⁶

U gramatikama sh. jezika se nastavci *-ovit*, *-ovljev*, *-ovlji*, *-ovan*, *-ovni*, *-ovski* mahom shvataju kao jedinstveni sufiksi. Naša analiza pokazuje da je takvo shvatanje opravdano jedino u slučaju sufiksa *-ovit*, a da se sufiksi *-ovljev*, *-ovlji*, *-ovan*, *-ovni* i *-ovski* mogu shvatiti i kao složeni.

Takvo tumačenje izgleda sigurnije za sufikse *-ovski*, *-ovlji*, *-ovljev* nego za sufikse *-ovan* i *ovni*. U pridevima koji su izvedeni sufiksima *-ovan* i *-ovni* teško je u svim slučajevima otkriti posebno prisvojno značenje, a ni raspodela sufiksa *-ov* (*-ev*) ne odgovara podeli na rodove. No jezik je po svojoj prirodi metaforičan, pa ne iznenađuje da se u svim slučajevima ne može sprovesti doslovna semantička interpretacija; s druge strane, odstupanja sufiksa *-ov*, *-ev* od podele na slogove javljaju se i u drugim slučajevima (v. Babić 1986: 341, 343). Sem toga, primetimo da se nastavkom *-ovan* kao i nastavkom *-(a)n* grade opisni pridevi, a nastavkom *-ovni* kao i nastavkom *-ni* odnosni (v. Babić 1986). Ovaj i drugi razlozi omogućavaju da gledišta o složenosti sufiksa *-ovan* (*-evan*) i *-ovni* (*-evni*) zadržimo kao razumnu hipotezu sve dok se protiv toga gledišta ne iznesu uverljivi protivni razlozi.

Naša analiza pokazuje da i za pridevske sufikse, uz neka ograničenja, važi pravilnost koju smo uočili za imeničke sufikse. Ovde nam na raspolaganju stoje samo sufiksi *-ovit*, *-ovlji*, *-ovljev*, *-ovan*, *-ovni*, *-ovski* jer se

¹⁴ Sufiksi *-ovljev* (*-evljev*), *-ovlji* (*-evlji*) su praktično neplodni, pa to umanjuje značaj uočenog ujedinjavanja; ocena akcenatskih varijanti je zbog toga takođe otežana.

¹⁵ U primerima *čekovni*, *gruntovni*, *svjetovni*, *zvukovni*, *likovni*, *vjekovni*, *činovni*, *čkovni* akcenat odstupa od akcenta osnove (v. Babić 1986). Takvih primera, ipak, ima znatno manje nego onih u kojima se čuva akcenat osnove. Zato ocena Babića da je u ovih prideva akcenat »kratkouzlazni na trećem slogu s kraja« izgleda metačan jer je čak i u materijalu koji on navodi brojni odnos 20:9 u korist onih primera u kojima se čuva akcenat osnove. U primerima *vjekovni*, *likovni*, *činovni* je, izgleda, došlo do uticaja akcenta množine.

¹⁶ Izuzeci su npr. *redovan*, *grehovan*, *vjekovan* (prema *vijek*, *vjekovi*), *bunovan*, *dusevan*, *vlnovan*, a postoji zabeležen i dublet *književan* i *književan* (v. Matešić 1965), ali se upotrebljava najčešće oblik *književni*.

drugi sufiksi i ne javljaju u kombinaciji sa -ov (-ev), odnosno -in. Faktori koji ovde narušavaju uočenu pravilnost jesu srastanje pojedinih sufiksa i, izgleda, uticaj nom. množine.¹⁷

U prvom delu ovoga članka smo istakli značaj Vukušićevog stava (1984) o akcentu prisvojnih prideva na -ov (-ev) i -in i potkrepili ga još nekim primerima. Ovaj stav važi ne samo za zapadni štokavski dijalekt o kome Vukušić piše, nego, izgleda, i za standardni sh. jezik. U drugom delu članka smo nastojali da ispitamo hipotezu da prisvojni sufiksi -ov (-ev) i -in grade poseban leksički sloj koji sprečava prenošenje akcenta prema kraju reči u sufiksnoj tvorbi reči. Primeri (7) su jasna potvrda da takva jedna hipoteza važi za veći broj imeničkih sufiksa, a primeri (9) pokazuju da ona važi, uz neka ograničenja, i za pridevske sufikse. Pored toga, ukazali smo na mogućnost da prisvojni pridevi čine poseban leksički sloj u smislu leksičke fonologije (Mohan 1981, Rubach 1984). Zadatak daljih istraživanja je da tačnije odrede i ograniče leksički sloj o kojem je bilo reči u ovom prilogu, i da utvrde razloge eventualnih odstupanja.

THE ACCENT OF POSSESSIVE ADJECTIVES ENDING IN -OV (-EV), -IN AND OF THE WORDS DERIVED FROM THEM WITH NOMINAL AND ADJECTIVAL SUFFIXES

Summary

In the first part of this paper I pointed out the importance of the observation of Vukušić (1984) that the accent of possessive adjectives derived by suffixes -ov (-ev), -in have the same accent as the genitive singular of the basic noun. I, however, notice that this observation holds not only for the west štokavian dialect about which Vukušić is writing, but also for the standard Serbo-Croatian. In the second part of the paper I argue that the possessive suffixes form a special layer of the lexicon in the sense of lexical phonology (Mohan 1981, Kiparsky 1982), because they block the movement of the accent towards the end of the word in further derivation of words by suffixes. This contribution may, therefore, be an important step toward the construction of the lexical phonology of Serbo-Croatian. However, further empirical verification of the proposed thesis seems to be necessary.

LITERATURA

- Albin, A. 1971. Pridevski sufiksi -ovit/-evit, *Prilozi proučavanju jezika* 7.
Babić, S. 1986. *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti i Globus, Zagreb.
Barić et al. 1979. *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Školska knjiga, Zagreb.

¹⁷ Uticaj akcenta množine ne iznenađuje s obzirom na činjenicu da se pomenuti sufiksi primenjuju skoro isključivo na jednosložne imenice. Jedino sufiks -ovski ima nešto veću slobodu tako da su zabeleženi i pridevi s višesložnim osnovama (prādjedovski, bokāčovski, sokōlovski i sōkoloovski, dēkartovski, rūbensovski, gēstapovski, v. Matešić 1965).

- Chomsky, N. i M. Halle, 1968. *The Sound Pattern of English*, Harper and Row, New York.
- Deanović, M. i J. Jernej, 1982. *Hrvatsko ili srpsko-talijanski rječnik*, peto izdanje, Školska knjiga, Zagreb.
- Hayes, B. 1981. *A Metrical Theory of Stress Rules*, Indiana University Linguistic Club.
- Kiparsky, P. 1982. From cyclic phonology to lexical phonology, u: Hulst, van der i N. Smith (izd.) *The Structure of Phonological Representation*, Foris Publications, Dordrecht.
- Maretić, T. 1963. *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, treće izdanje, Matica hrvatska, Zagreb.
- Mohanan, K. P. 1981. *Lexical Phonology*, Indiana University Linguistic Club, Bloomington.
- Nikolić, B. 1957. *Akcentat prisvojnih prideva tipa mômkov, ôcev, sêstrin*, Naš jezik, n. s. VIII, sv. 5—6.
- Nikolić, B. *Dužina sufiksovog vokala kod prisvojnih prideva na -in i -ov (ev) u Vuka i u današnjem tršićkom govoru*, Kovčević III.
- Nikolić, B. 1969. *Osnovne dijalekatske pojave u mlađim novoštokavskim govorima*, Južnoslovenski filolog, XXVIII, sv. 1—2.
- Nikolić, B. 1970. *Osnovi mlađe novoštokavske akcentuacije*, Institut za srpsko-hrvatski jezik, Biblioteka južnoslovenskog filologa, n. s. knj. 1, Beograd.
- Pravopis srpskohrvatskog književnog jezika*, 1960. Matica srpska, Matica hrvatska, Novi Sad i Zagreb.
- Rečnik srpskohrvatskog književnog jezika I i II*, 1967. Matica srpska i Matica hrvatska, Novi Sad i Zagreb.
- Rečnik srpskohrvatskog književnog jezika III — V*, 1969—73, Matica srpska, Novi Sad.
- Rubach, J. 1984. *Cyclic and Lexical Phonology*, Foris Publications, Dordrecht.
- Stevanović, M. 1981. *Savremeni srpskohrvatski jezik I*, četvrto izdanje, Naučna knjiga, Beograd.
- Vukušić, S. 1984. *Naglašavanje prideva u hrvatskoj uporabnoj normi*, u: *Nacrt hrvatske naglasne norme na osnovi zapadnog dijalekta*, Istarska naklada, Pula.